

TEMAT: Dialog poezji współczesnej z tekstami kultury średniowiecznej

Uczeń:

- utrwała wiadomości o średniowieczu
- ćwiczy umiejętność interpretacji lirycznego i ikonicznego tekstu kultury
- wskazuje relację pomiędzy współczesnymi tekstami kultury a dorobkiem średniowiecza
- rozpoznaje w tekstach kultury odwołania, inspiracje, aluzje do średniowiecznych tekstów kultury

Zadanie 1

Pytania do wiersza Wisławy Szymborskiej *Miniatura średniowieczna*

1. Co wskazuje na to, że tytuł nawiązuje do miniatury malarskiej?
2. Wskaż w tekście zwroty, wyrazy, które kojarzą się z czasami średniowiecza.
3. Jakie dwa obrazy zestawiała Szymborska? Jaki cel ma takie zestawienie?
4. Jakie środki językowe i stylistyczne pojawiają się w wierszu? Czemu służą?
5. Odnieś się do architektury gotyckiej, aby odpowiedzieć, jakie inne znaczenie można by przypisać określeniu wszystkiego jako „naj”?
6. O jaki motyw religijny Szymborska wzbogaciła obraz świeckiego średniowiecza?

Proszę zapoznać się ze scenariuszem lekcji powtórkowej do matury i wykonać zadania zawarte w scenariuszu (należy dołączyć również ogólne opisy obrazów). Zamiast z Vademecum proszę korzystać z internetu. Odpowiedzi proszę wysyłać na adres mailowy - (anjabelenda@gmail.com) do 27.03.2020r. W razie pytań i wątpliwości proszę pisać. Anna Bielenda

Zadanie 2

Zapoznaj się z wierszem Wisławy Szymborskiej oraz fragmentem *Lamentu świętokrzyskiego* i wykonaj polecenia.

Wisława Szymborska, *Pieta*

W miasteczku, gdzie urodził się bohater, obejrzeć
pomnik, pochwalić, że duży,
spłoszyć dwie kury z progu pustego muzeum,
dowiedzieć się, gdzie mieszka matka,
zapukać, pchnąć skrzypiące drzwi.
Trzyma się prosto, czesze gładko, patrzy jasno.
Powiedzieć, że się przyjechało z Polski.
Pozdrowić. Pytać głośno i wyraźnie.
Tak, bardzo go kochała. Tak, zawsze był taki.
Tak, stała wtedy pod murem więzienia.
Tak, słyszała tę salwę.
Żałować, że nie wzięło się magnetofonu
i aparatu filmowego. Tak, zna te przyrzędy.
W radiu czytała jego list ostatni.
W telewizji śpiewała stare kołysanki.
Raz nawet przedstawiała w kinie, aż do łez
wpatrzona w jupitera. Tak, wzrusza ją pamięć.
Tak, trochę jest zmęczona. Tak, to przejdzie.
Wstać. Podziękować. Pożegnać się. Wyjść
mijając w sieni kolejnych turystów.
Źródło: *Nic dwa razy. Wybór wierszy*, Kraków 1997,

Lament świętokrzyski (fragment)

Pożałuj mię, stary, młody,
Boć mi przyszyły krwawe gody¹
Jednogociem Syna miała
I tegociem ożała².
Zamęt ciężki dostał się mie, ubogiej żenie³,
Widząc rozkrwawione me miłe narodzenie,
Ciężka moja chwila, krwawa godzina,
Widząc niewiernego Żydowina,
Iż on bije, męczy mego miłego Syna.

¹krwawe, bolesne święto

²i tego oplakałam

³ciężkie strapienie spotkało mnie, nieszczęsną kobietę

1. Czym różni się tematyka wierszy?
2. Co łączy średniowieczne *Lament świętokrzyski* ze współczesnym wierszem?
3. Scharakteryzuj język Szymborskiej i odpowiedz, o czym świadczy stosowanie bezokoliczników.
4. Czemu służy nawiązanie do motywu piety w wierszu Szymborskiej?

Przeczytaj fragmenty wiersza Adama Zagajewskiego *Gotyk*¹. Zapoznaj się ze zdjęciami ilustrującymi elementy gotyckiej katedry i wykonaj polecenia.

Adam Zagajewski, *Gotyk*

Kim jestem w chłodnej katedrze, kto
mówi do mnie ciemnymi słowami;
kim jestem, nagle poddany innemu

ciśnieniu, i czyje głosy tłoczą się
w kamiennej przestrzeni, głosy cieśli,
którzy stali się prochem prochu,
czy głosy pielgrzymów, którzy już
zniknęli, lecz nie mogą milczeć?
Kim jestem, pogrzebany pod smukłym
sklepieniem, gdzie jest moje imię,
kto chce je zabrać, kto chce je strącić
tak jak wiatr strąca czapkę z głowy?

II

Małe demony w skórze pożywej
od znajomych zwierząt patrzą w dół
jak skoczek z trampoliny; pod nimi
ocean zielonej ziemi. Znudzone
demony powiatowych tortur, mali
komuniści o sztywnych serduszkach;
ach, i oni zostali stworzeni,
jak liście, jaszczurki i pokrzywy,
rosną na zewnątrz kościoła.
wychyleni, pół w wietrze, pół w kamieniu,
deszcz płucze im gardła mokrym,
przemówieniem, płynie bełkot, postęp,
partia i zdrada, płyną rzeki
wąskimi krtaniami.

III

[...]

Czuję

twoją obecność w iskrzącym się mroku,
arkusz podarty i zrastający się wciąż
od nowa, bez śladu, bez blizny. Słyszę
wiele różnych języków, głosy, westchnienia,
lament i nadzieję tych, co kochają i tych,
co wolą nienawiść, tych, co zdradzili
i tych, co zostali zdradzeni, i wszyscy
w podróży, w długim labiryncie; nad nimi
unosi się ogień, czysty ogień powitania.
Czuję twoją obecność, słyszę milczenie.

¹ Kolejne fragmenty wiersza zostały opatrzone numeracją na potrzeby interpretacyjne przez autora scenariusza, numeracji tej nie ma w tekście Zagajewskiego.

Zadanie 3

Przydatne informacje:

1. Katedra Notre Dame – jedna z najbardziej znanych katedr gotyckich w Paryżu, powstała w latach 1163–1345. Zbudowana jest z kamienia, sklepienie w nawie głównej, na którego wykonanie użyto 1300 dębów, przekracza 35 metrów wysokości.
2. Rzygacze (inaczej gargulce) – dekoracyjne, kamienne rzeźby wystające poza zewnętrzną ścianę, ułatwiające odpływ wody deszczowej z rynien; miały także znaczenie symboliczne – ostrzegały i jednocześnie chroniły przed złem (wierzono, że demony muszą uciec, zobaczywszy swój wizerunek).

1. Określ podmiot liryczny. Na podstawie I fragmentu opisz sytuację, w jakiej się on znajduje, oraz nastrój temu towarzyszący
2. Jakie konteksty przywołuje Zagajewski w II fragmencie wiersza? W odpowiedzi nawiąż do drugiej ilustracji.
3. Porównaj I i II fragment wiersza. Jakie dwa wymiary można w nich zauważyć?
4. Jaką wymowę ma III fragment wiersza Zagajewskiego?